

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบของปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ
5. การส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
6. สภาพปัญหาการวิจัยของครู
7. แนวทางใหม่สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน
8. แนวคิดและหลักการของการวิจัยในชั้นเรียน
9. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
10. บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้โดยมุ่งให้เด็ก เยาวชน ประชาชนเป็นคนดีมีคุณภาพ สามารถประกอบภารกิจในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคนในทุกๆ ด้านนี้ต้องอาศัยทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งคนที่อยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (กองการมัธยมศึกษา, 2526, หน้า 59)

กิตติมา ปริดีติลล (2532, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึงความพยายามที่จะจัดดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพ

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2529, หน้า 1) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาร่วมกัน

กระทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญทุก ๆ ด้าน และในกระบวนการจัดกิจกรรมนั้นมีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ และวิธีการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2523, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาโดยใช้ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และการจัดการเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การบริหารการศึกษาเป็นการอำนวยความสะดวกและการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ทั้งหมดของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชนและประชาชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และมีความเจริญในทุก ๆ ด้าน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอันได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

กมล ธิโสภ (2525, หน้า 81) ให้นิยามว่าการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคม อันได้แก่การให้บริการทางด้านการศึกษาแก่เด็กวัยรุ่นและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นอันเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ๆ

ชัยยันต์ ศรีสุข (2540, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาแก่เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี ให้มีความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อบ่มบ่มให้นักเรียนเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สุรพล หอมหวาน (2531, หน้า 12) ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของสังคม ได้แก่การให้บริการทางด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในระดับต่าง ๆ ให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

เสรี ลาซโรจน์ (2531, หน้า 20) อธิบายความหมายของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่เสริมคุณภาพต่อเนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของสังคมและยังเป็นการศึกษาที่จัดไว้สำหรับเยาวชนที่สามารถออกไปเป็นกองแรงงานของชาติได้โดยทันทีอีกด้วย

สุนา พุ่มประพาพ (2537, หน้า 1) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาระหว่างประถมศึกษากับอุดมศึกษา เพื่อบ่มบ่มให้นักเรียนเลือกวิถีทางในการดำเนิน

ชีวิตอย่างถูกต้องมองเห็นภาพสะท้อนอนาคตของชาติ เพราะเป็นการศึกษาที่สามารถผลิตกำลังคนในระดับกลางซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 3-10) ได้ระบุภารกิจตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในฐานะหน่วยงาน มีเป้าหมายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยแบ่งออกเป็น 7 หมวด คือ การบริการงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ การบริหารงานปกครองหรือกิจการนักเรียน การบริหารงานบริการ การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานวิชาการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง กิจกรรมการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนระหว่างประถมศึกษากับอุดมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนสามารถเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของบุคคล ในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนเทคนิควิธีการเพื่อการดำรงชีวิต การบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามภารกิจ บทบาทหน้าที่ทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 หมวด

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

อุทัย ธรรมเดโช (2531, หน้า 76) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 16) อธิบายว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

สุมิตร คุณากร (2518, หน้า 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาเด็กให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมงานวิชาการคือ ผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียน

ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ (2524, หน้า 134) แสดงทัศนะว่า การบริหารงานอื่น ๆ ย่อมเป็นไปเพื่อสนับสนุนให้ปฏิบัติงานทางด้านวิชาการบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

อำภา บุญช่วย (2533, หน้า 9) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ

กัญญา สาร (2523, หน้า 436) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะกระจายอำนาจความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคน

กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 5) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุมดูแลหรือดำเนินการการปฏิบัติงานวิชาการไว้หกด้าน คือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและการส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน และการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องให้ความสำคัญ และต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนบรรลุผลสูงสุดตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแลในการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการใน 6 ด้าน คือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและการส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน และการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ

การพัฒนาและการส่งเสริมทางด้านวิชาการ

กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 34-38) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ 8 งาน คือ การพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ จำนวนครูที่ผ่านการอบรมหรือการฝึกอบรมทางด้านวิชาการในรอบสองปี การสร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน และการส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาและการส่งเสริมทางด้านวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา

การส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

กมล ภูประเสริฐ (2535, หน้า 121) ให้ความเห็นว่า สาเหตุที่ต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนของครู ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถโยงทฤษฎี หลักการที่ได้เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้ ครูจึงเน้นการสอนด้านเนื้อหาเป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู ครูจึงควรมุ่งทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาหา

ความรู้ หาวิธีการที่นำมาใช้แก้ไขปัญหาการเรียนการสอนหรือปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชลลดา จิตติวัฒนาพงศ์ (2536, หน้า 84) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในและนอกระบบ โดยเฉพาะการฝึกอบรมให้ความรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา และด้านวิธีการสอนใหม่ ๆ โดยการฝึกอบรมครูให้เรียนรู้และนำไปจัดกิจกรรมที่มีเทคนิคใหม่ ๆ เช่น การสอนด้วยกระบวนการทางวิจัย สำหรับผู้บริหารโรงเรียนนั้น ควรมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 38) กำหนดให้มีการดำเนินการส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 คือ ส่งเสริมให้ครูอาจารย์มีความรู้ในการวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จัดให้ครูอาจารย์นำความรู้ไปดำเนินการวิเคราะห์วิจัย นำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน มีการประเมินผลการดำเนินการ มีการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์วิจัยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จากที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่าการส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในอันที่จะทำการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการให้แก่ครูอาจารย์ เพื่อที่ครูจะได้นำผลการวิเคราะห์วิจัยเหล่านั้นมาพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

สภาพปัญหาการวิจัยของครู

สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 6-7) ได้ให้ความคิดเห็นว่าปัญหาการวิจัยของครูเกิดจากสาเหตุหลายประการดังนี้

ประการแรก ความรู้ของครูที่ได้จากการอบรมไม่เพียงพอที่จะทำการวิจัยได้โดยลำพัง ส่งผลให้ไม่สามารถทำวิจัยได้จึงเกิดความท้อแท้ และท้ายสุดก็เกิดทัศนคติทางลบต่อการวิจัย

ประการที่สอง การทำวิจัยแบบเป็นทางการจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติ เอกสาร หรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างมาก แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาอันเนื่องมาจากการประจำวันของครู จึงไม่เปิดโอกาสให้ครูมีเวลาในการศึกษาเอกสารได้อย่างเต็มที่ จึงเกิดการอ้างว้างกันทำ ครูจึงไม่เกิดการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติจริงได้ แต่เป็นการทำเพื่อให้ครบถ้วนตามรูปแบบของการวิจัยแบบเป็นทางการที่ต้องมี

ประการที่สาม เป็นผลกระทบมาจากความยากลำบากของกระบวนการวิจัย ทำให้ครูที่ทำวิจัยเสร็จ จะยุติการทำวิจัย ทำให้มีผลงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว ไม่เกิดแรงจูงใจที่จะทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง จึงไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนตามที่ควรเป็น

ประการที่สี่ ปัญหาวิจัยที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษา เป็นปัญหาที่ครูพยายามเลียนแบบการวิจัยของนักวิชาการ มิใช่ปัญหาวิจัยที่เกิดจากสภาพปัญหาในห้องเรียนของตนเอง จึงไม่สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้

ประการที่ห้า งานวิจัยของครูที่ผ่านมาใช้เวลาในการดำเนินการนานมาก สิ่งที่ครูค้นพบไม่สามารถนำไปใช้ได้ทันเหตุการณ์

ประการที่หก การทำวิจัยเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้จากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ แต่หลักสูตรการฝึกอบรมด้านการวิจัยส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรแบบเร่งรัด ซึ่งต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติ โดยมีพี่เลี้ยงที่เข้าใจในวิธีการวิจัยคอยช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ แต่ในสภาพจริงหลังการฝึกอบรมครูที่ทำวิจัยไม่มีพี่เลี้ยงช่วยในการทำวิจัย ทำให้การทำวิจัยของครูมีข้อบกพร่องมาก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สอบถาม พุศุคย และสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน เช่น เพื่อนครูทั้งในโรงเรียนเดียวกันและต่างโรงเรียน วิทยากร และศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่ครูไม่ทำวิจัย ซึ่งบุคคลทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวให้ข้อคิดเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่ครูไม่สนใจที่จะทำวิจัยคือ

1. ไม่มีเวลา เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากทั้งงานสอนและงานด้านอื่น ๆ
2. ไม่เข้าใจเรื่องการวิจัย มีความรู้สึกว่างานวิจัยเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องใหญ่
3. ไม่เห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ขาดผู้นำในการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน
5. ขาดแรงจูงใจในการทำ
6. ขาดบรรยากาศในการส่งเสริมครูให้ทำวิจัยในชั้นเรียน
7. ผู้บริหารไม่มีการนิเทศติดตาม เพื่อกระตุ้นและช่วยเหลือครูในการทำวิจัย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสภาพปัญหาการวิจัยของครูเกิดจากการที่ครูมีความรู้ในการทำวิจัยไม่เพียงพอ ครูไม่มีเวลาศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อทำวิจัย ความยากลำบากในการทำวิจัยทำให้ครูทำวิจัยเพียงเรื่องเดียวไม่ทำอย่างต่อเนื่อง ครูไม่ได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมาทำวิจัยแต่ใช้ปัญหาของนักวิชาการ ครูใช้เวลาในการทำวิจัยนานทำให้ไม่สามารถนำผลมาใช้ได้ทันเหตุการณ์ และครูไม่มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาขณะทำ ทำให้ผลงานวิจัยไม่ถูกต้อง และจากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

แนวทางใหม่สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน

Allwright (ออลไรท์, 1997, อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2544, หน้า 6) เสนอแนะว่าเพื่อไม่ให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนท้อแท้ ควรใช้วิธีการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยโดยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

ของการทำงานปกติประจำวัน ให้เกิดความยั่งยืนของกิจกรรมการวิจัย ทำให้งานวิจัยในชั้นเรียน น่าสนใจ แม้วิธีการอาจจะไม่ถึงมาตรฐานของงานวิจัยเชิงวิชาการ

สุวิมล ว่องวานิช (2544, หน้า 6-7) ได้เสนอแนวทางใหม่สำหรับการทำวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. งานวิจัยของครูควรเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก ที่มุ่งแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ไม่ใช่เวลาดำเนินงานนานเกินไป และให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนปกติ
2. ในแต่ละภาคเรียน ครูสามารถทำการศึกษาหัวข้อวิจัยได้หลายประเด็น และสามารถ ดำเนินการวิจัยไปพร้อม ๆ กันในขณะเดียวกัน หากเกิดปัญหาในขณะนั้นหลายปัญหา
3. การวิจัยของครูเน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ ข้อค้นพบมีความหนักแน่น เชื่อถือได้และนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้จริง
4. การวิจัยของครูต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เป็นจริงขณะนั้น และครูไม่สามารถใช้ วิธีการเดิม ๆ แก้ปัญหาได้ จึงต้องหาวิธีใหม่
5. กระบวนการวิจัยของครูต้องเป็นไปอย่างง่าย ๆ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียน มาใช้ในการค้นหาคำตอบ ครูต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้หมดไปด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในขณะนั้น
6. การวิจัยของครูไม่ใช่การมุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง แต่เป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน คือครูทั้งโรงเรียนต้องมาร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการวิจัยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมมากกว่าที่จะทำวิจัยเดี่ยว เพราะครูคนเดียวอาจ แก้ปัญหาด้วยตัวคนเดียวไม่ได้

สรุปได้ว่า แนวคิดใหม่ในการทำวิจัยของครูคือให้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน ของตนมาทำการวิจัย และให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการสอนปกติ แต่อาจขอความร่วมมือ จากครูคนอื่นได้หากปัญหานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการแก้ปัญหา

แนวคิดและหลักการของการวิจัยในชั้นเรียน

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

บัญชา อึ้งสกุล (2539, หน้า 125) ได้กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแสวงหา ความรู้และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัย วิธีการทางวิทยาศาสตร์

ชัยพนธ์ รังงาม (2535, หน้า 66-67) มีความเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การ พัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพซึ่งควรมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้คือ

1. เป็นการวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ทำการวิจัยเพื่อนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอน
3. ทำการวิจัยควบคู่กับการเรียนการสอน

สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 11) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ได้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนเองให้ตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสนอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้า ของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือ พฤติกรรมนักเรียนและคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม (2538, หน้า 6) ได้ให้นิยามของการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือ กระบวนการแสวงหาความรู้เป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

ส. วาสนา ประवालพฤกษ์ (2541, หน้า 98) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากความ ต้องการที่จะพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลกับผู้เรียนในทางที่ ดีขึ้น เหมาะสมขึ้นและมีคุณค่ามากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้คุณค่าของการศึกษาสูงขึ้น

ธีระชัย บุรณโชติ (2532, หน้า 8) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ว่าหมายถึง การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้น เรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาคำตอบใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ แล้วยังหมายรวมถึงการ ประดิษฐ์คิดค้นใหม่ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 4) ให้ความหมายไว้ว่าการวิจัยใน ชั้นเรียน คือ การพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสม เกิด ประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพที่สุดในชั้นเรียน เพราะการวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการ ค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบหรือเป็นแต่ศึกษาหาคำตอบโดยอาศัยวิธีที่น่าเชื่อถือได้เท่านั้น แต่ยัง เน้นที่การแก้ปัญหาในชั้นเรียน

จากการศึกษาความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การวิจัยใน ชั้นเรียน หมายถึง การแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอน

ซึ่งทำในห้องเรียนขณะสอน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนในวิชาที่ครูรับผิดชอบโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

ชัยพจน์ รักราม (2535, หน้า 69-70) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการการวิจัยในชั้นเรียนว่ามีคุณค่าและความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับทางการศึกษา ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน นักเรียนในชั้นมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน บางคนเรียนรู้เร็ว ซึ่งไม่สร้างปัญหาให้กับครู แต่นักเรียนบางคนที่เรียนช้าและครูใช้วิธีสอนแบบเดียวกัน จะสร้างปัญหาให้กับครู กับโรงเรียน และสังคมส่วนรวม การที่ครูไม่วางเฉยแต่ใช้ความพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา แล้วคิดหาทางแก้ไขปัญหานั้นสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น และไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ
2. ประโยชน์ต่อครู ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ คือ การวางแผนทำงานประจำได้แก่ การวางแผนการสอน เลือกวิธีสอน ประเมินผลเป็นระยะ โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บางครั้งนวัตกรรมชิ้นแรกอาจมีข้อบกพร่อง แต่ถ้ามีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอก็สามารถพัฒนาเป็นผลงานที่มีประโยชน์เป็นที่ยอมรับได้
3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครูมากขึ้น ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ภายในหมวดวิชา และระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่การร่วมกันคิดปัญหา การวิเคราะห์ การเขียนรายงาน เพราะครูแต่ละคนมีความถนัดหรือชำนาญต่างกันไป ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ยกกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น
4. ประโยชน์ต่อการศึกษา ผลงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถส่งไปยังสำนักงาน ก.ค. เพื่อขอเลื่อนระดับตำแหน่งทางวิชาการได้ งานวิจัยที่ดีนอกจากจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง ภาพลักษณ์ของครูจะดีขึ้น เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

กรมวิชาการ (2543, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย คือ

1. ทำให้ผู้สอนมีความเข้าใจที่จะใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนางาน
2. ทำให้ผู้สอนได้ร่วมรับรู้ ร่วมมือกันส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานและให้มีความเข้าใจพื้นฐานการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ทั้งของตนเองและผู้เรียน

สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 15) ได้สรุปประโยชน์ของการวิจัยไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากการบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่าย เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในการค้นพบร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้น พอสรุปได้อย่างกว้างๆ ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์มากสำหรับการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากทำให้เกิดองค์ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ในห้องเรียน

ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2543, หน้า 6) แบ่งประเภทของการวิจัยไว้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทของการวิจัยที่แบ่งตามลักษณะควบคุมได้ ซึ่งได้แก่

- 1.1 การวิจัยเชิงทดลอง
- 1.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 1.3 การวิจัยเชิงสำรวจ
- 1.4 การวิจัยเอกสาร
- 1.5 การวิจัยสนาม
- 1.6 การศึกษาเฉพาะกรณี

2. ประเภทของการวิจัยแบ่งตามลักษณะข้อมูลที่ใช้ ซึ่งได้แก่

- 2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ
- 2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ หรือเชิงคุณลักษณะ

การวิจัยในชั้นเรียนควรเน้นประเภทงานวิจัยที่แบ่งตามลักษณะข้อมูลที่ใช้คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ซึ่งในปัจจุบันจะเป็นการใช้การวิจัยแบบผสมผสาน เนื่องจากมีสถานศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรง มีข้อมูลและระบบสารสนเทศในสถานศึกษาอยู่แล้ว

ส่วนบัญชา อิงสกุล (2539, หน้า 62-64) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้ง ๆ ไป ผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษานั้น จะนำไปอ้างอิงกลุ่มอื่นไม่ได้ จึงนิยมใช้วิธีการวิจัย

เชิงสำรวจหรือทดลอง หรือการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งแล้วแต่ปัญหา ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยเพื่อหาคำตอบโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์อะไรมากนัก เป็นการสำรวจประเด็นที่อยากรู้ แล้วออกแบบเพื่อไปหาคำตอบ
2. การวิจัยหาความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป

3. การวิจัยเปรียบเทียบ มีลักษณะคล้าย 2 แบบแรก ในช่วงสถิติการวิจัยเปรียบเทียบ จะหาความสัมพันธ์เป็นการแสดงว่าตัวแปร 2 ตัว สัมพันธ์กันหรือไม่

4. การวิจัยแบบทดลอง เป็นการวิจัยทดลองแบบหนูตะเภา โดยกำหนดกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง การวิจัยแบบนี้ทางสังคมศาสตร์มักจะมีจุดอ่อนมากเกี่ยวกับการควบคุมตัวแปร เพราะมนุษย์ไม่เหมือนสัตว์ การวิจัยแบบทดลองมี 2 ประเภท คือ การทดลองในสนาม และการทดลองในสภาพธรรมชาติ

5. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา เป็นการวิจัยที่ใช้เด็กกลุ่มเดียวไม่ต้องเปรียบเทียบ พัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ไปเรื่อย ๆ สอนเด็กกลุ่มเดิม แล้วสำรวจความเข้าใจ ดูพื้นฐานปัญหา ปรับปรุงต่อไปและนำมาประยุกต์ใช้

สอดคล้องกับ พงศ์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2541, หน้า 4-5) ซึ่งได้กล่าวถึงประเภทของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่ามี 5 ประเภทคือ

1. การวิจัยสำรวจ เป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่าง ๆ เพื่อมุ่งรวบรวมข้อมูล และรายงานลักษณะที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
2. การวิจัยหาความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปว่าสัมพันธ์กันหรือไม่
3. การวิจัยเปรียบเทียบ เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

4. การวิจัยทดลอง ผู้วิจัยสามารถกำหนดค่าต่าง ๆ ของตัวแปรอิสระได้ตามต้องการแล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม

5. การวิจัยทดลองและพัฒนา เป็นการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานที่ต้องพัฒนา มีการสร้างผลงานบนฐานของผลการวิจัย นำผลงานที่สร้างขึ้นไปทดสอบภาคสนามที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่นำไปใช้จริง

จากการศึกษาประเภทของการวิจัยในชั้นเรียนข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะและประเภทของการวิจัยแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น ๆ

ขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2543, หน้า 8) ให้ข้อเสนอแนะว่าไม่ว่าจะเป็นการวิจัยระดับใดก็ตาม จะมีขั้นตอนการวิจัยที่เหมือนกัน ซึ่งจำแนกเป็นขั้นตอนสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์และกำหนดปัญหาการวิจัย
2. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา
3. การกำหนดแหล่งข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การแปลความหมาย
8. การเขียนรายงาน

ส่วนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 9-13) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่ามี 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการทดลอง

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด

ขั้นตอนที่ 6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล

ขั้นตอนที่ 7 การเขียนรายงานการวิจัย

ประวิต เอราวรรณ (2542, หน้า 5) กล่าวถึงกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ลงมือปฏิบัติตามแผน แล้วสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อการเริ่มต้นใหม่

ฟรีแมน (Freeman, 1996, อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2544, หน้า 23) ได้เสนอขั้นตอนการวิจัยไว้ 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนแรก เป็นการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับสภาพที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่สอง เป็นการกำหนดปัญหาวิจัยหรือคำถามวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นเป็นคำถามที่สามารถวิจัยได้

ขั้นตอนที่สาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่สี่ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามวิจัย

ขั้นตอนที่ห้า เป็นการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่หก เป็นการนำข้อค้นพบไปเผยแพร่ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและใช้ประโยชน์

บัญชา อึ้งสกุล (2539, หน้า 64) ได้เสนอขั้นตอนสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา
2. การออกแบบนวัตกรรม
3. การสร้างและพัฒนานวัตกรรม
4. การทดลอง
5. การประเมินผล

เมื่อพิจารณาขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว จะเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยได้ยึดแนวความคิดของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 9-13) ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

การวิจัยในชั้นเรียนเรื่องใดก็ตาม จะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหาของเรื่องที่จะวิจัยให้ชัดเจน เพราะการกำหนดปัญหานำไปสู่ความต้องการในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนา และความต้องการนี้จะนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะสามารถกำหนดปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน โดยทำการสำรวจข้อบกพร่อง และวิเคราะห์ปัญหา คือจะต้องค้นหาว่านักเรียนมีความบกพร่องจุดใด เนื่องจากสาเหตุอะไร การหาสาเหตุอาจได้จากการระดมพลังสมอง การตรวจสอบแบบฝึกหัด จากผลการสอบปลายภาคเรียน เมื่อสำรวจข้อบกพร่องได้แล้ว นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความต้องการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้น ๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้แล้วก็ควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัยนั้น ว่ามีอยู่ก่อนแล้วอย่างไรบ้าง งานวิจัยที่จะทำนั้นมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีอย่างไร ทั้งนี้เพื่อแสดงความต่อเนื่องทางวิชาการที่ต้องการที่จะมีส่วนสร้างเสริมให้เจริญก้าวหน้าและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนี้จะช่วยครูอาจารย์ในเรื่องต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาที่จะวิจัยได้ชัดเจนขึ้น
2. ได้แนวความคิดความรู้พื้นฐานตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา
3. เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา

4. สามารถอธิบายปัญหา โดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสามารถอธิบายตัวแปรที่ศึกษา

5. สามารถตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล
6. เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้เหมาะสม
7. เลือกเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้ถูกต้อง
8. เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมเป็นรูปแบบ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่ครูอาจารย์สร้างขึ้นมาเอง หรือนำเอา รูปแบบ หรือวิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น บทเรียนสำเร็จรูป เหมาะสมกับนักเรียนเรียนช้า ชุดการสอน เหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือ คู่มือครู เหมาะสมกับปัญหาการขาดคู่มือการสอน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการทดลอง

การทดลองทำได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรม จำนวนกลุ่มนักเรียนที่ทดลองและจำนวนครั้งของการวัดตัวแปรที่ศึกษา แต่ละแบบมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูอาจารย์จะต้องออกแบบการทดลองให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย โดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่วัด

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนนั้น จะใช้เครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่จะวัด ซึ่งเครื่องมือวัดแบ่งออกได้หลายชนิด แต่ละชนิดเหมาะสมกับข้อมูลแต่ละลักษณะ จึงจำเป็นต้องศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิด ทั้งในด้านลักษณะของเครื่องมือวัด วิธีการสร้าง และข้อดี ข้อจำกัด เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม

เมื่อได้สร้างเครื่องมือวัด หรือปรับปรุงเครื่องมือวัดที่ผู้อื่นสร้างไว้แล้ว จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่ศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด เช่น ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ถ้าหากมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

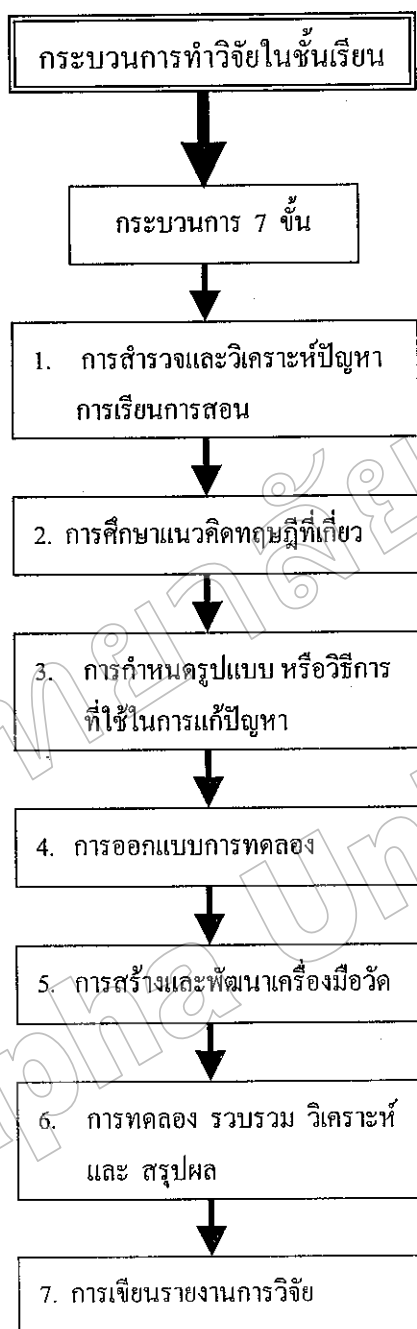
ขั้นตอนที่ 6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล

เมื่อสร้างนวัตกรรมและเครื่องมือวัดเสร็จแล้ว ให้นำนวัตกรรมนั้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยจะต้องมีปฏิทินปฏิบัติงาน แสดงเวลา และระยะเวลาของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยเป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัย เป็นการรายงานงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ เพื่อแก้ปัญหา จนกระทั่งถึงการวิเคราะห์ผล สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ การเขียนรายงานเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งตัวครูอาจารย์ และผู้อื่น เพราะการเขียนรายงานการวิจัย เป็นการเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบให้ผู้อื่นทราบ เพื่อจะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำไปใช้อ้างอิงได้

ซึ่งจากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องให้การสนับสนุน และช่วยเหลือให้ครู ได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัย เพื่อหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา และแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานการวิจัยในโรงเรียน ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนอย่างแท้จริง

คอรี่ (Cory, 1951, p. 258 อ้างถึงใน อนงค์ เพชรรักษ์, 2544, หน้า 13 ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมไว้ว่า การส่งเสริม คือ การช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ กิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ความเจริญก้าวหน้า ความเข้าใจ ความร่วมมือ การฝึกปฏิบัติรวมทั้งการกระตุ้น การปรับปรุงการทำงาน และปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

วัฒนา สุตรสุวรรณ (ม.ป.ป., หน้า 51) ให้ความเห็นว่า การส่งเสริม หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526, หน้า 777) ให้ความหมายว่า การส่งเสริม หมายถึง การเกื้อหนุนหนุนหลัง เชิดชู

ส่วนคำว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้น สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 11) สรุปไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ได้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเองให้ตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสรอภัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียนและคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม (2538, หน้า 6) ได้ให้นิยามของการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

ส. วาสนา ประวาลพุกษ์ (2541, หน้า 98) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากความต้องการที่จะพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลกับนักเรียนในทางที่ดีขึ้น เหมาะสมขึ้นและมีคุณค่ามากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้คุณค่าของการศึกษาสูงขึ้น

169796

๑
๗๐๗
๗๔๖๐

ธีระชัย บุณนโชติ (2532, หน้า 8) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ว่าหมายถึง การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาความรู้ใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ แล้วยังหมายรวมถึงการ ประดิษฐ์คิดค้นใหม่ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 4) ให้ความหมายไว้ว่าการวิจัยใน ชั้นเรียน คือ การพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสม เกิด ประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพที่สุดในชั้นเรียน เพราะการวิจัยในชั้นเรียน ไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการ ค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบหรือเป็นแต่ศึกษาหาคำตอบ โดยอาศัยวิธีที่น่าเชื่อถือได้เท่านั้น แต่ยัง เน้นที่การแก้ปัญหาในชั้นเรียน

จึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีการศึกษาค้นคว้า หรือคิดแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ วิจัยในชั้นเรียน ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน โดยอาศัยวิธีการที่น่าเชื่อถือได้ ซึ่งวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการหนึ่งที่เชื่อถือได้

การส่งเสริมให้ครูมีกำลังใจและสามารถปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนได้มากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจที่มีอยู่ในหน่วยงาน เฮอร์ซเบิร์ก, มัสเนอร์ และซไนเดอร์แมน (Herzberg, Mausner & Snyderman, 1959, pp. 113-115) ได้ศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิด แรงจูงใจเพื่อให้คนปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (motivators factors) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบคือ

- 1.1 ความสำเร็จของงาน
- 1.2 การได้รับความยอมรับนับถือ
- 1.3 ลักษณะของงาน
- 1.4 ความรับผิดชอบ
- 1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

ซึ่งองค์ประกอบนี้มีความสำคัญในระดับสูงมากในการทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจ และมีกำลังใจที่จะทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (hygiene factors) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ เช่นกันคือ

- 2.1 เงินเดือนและผลประโยชน์
- 2.2 สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.4 การปกครองบังคับบัญชา

2.5 นโยบายและการบริหาร

ซึ่งปัจจัยที่ 2 นี้เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งมีความสำคัญน้อยมากที่จะส่งผลต่อความรู้สึกพอใจในการทำงาน

กิลเมอร์ และคณะ (Gilmer et al., 1966, p. 91 อ้างถึงใน บัญชา อิงสกุล, 2539, หน้า 29) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานไว้ 10 อย่างคือ

1. ความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ความมั่นคงในการทำงาน การได้ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา

2. โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน

3. การจัดการ ได้แก่ความพึงพอใจในงานที่ทำ และพึงพอใจในการจัดการของผู้บริหาร

4. ค่าจ้าง หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน

5. ลักษณะงานที่ทำ ถ้าตรงกับความสามารถของบุคลากรก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

6. การบังคับบัญชา

7. ลักษณะทางสังคม ถ้าผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขก็จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

8. การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

9. สภาพการทำงาน ได้แก่ แสง เสียง ชั่วโง่งการทำงาน ห้องน้ำห้องส้วม

10. สิ่งตอบแทน เช่น เงินบำเหน็จตอบแทนเมื่อออกจากงาน การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัย วันหยุด เป็นต้น

ซึ่งทั้ง 10 อย่างนี้จะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ฮาร์ริส (Harris, 1969, p. 3 อ้างถึงใน อนงค์ เพชรรัถย์, 2544, หน้า 15) กล่าวว่า สิ่งจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติงานค้นคว้าวิจัยของครูและเห็นว่าสมควรที่จะได้รับความสนใจและเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้ครูเกิดกำลังใจที่จะสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติงานค้นคว้าวิจัยของครูได้ดีกว่าการปรับปรุงในด้านใดทั้งสิ้น

ภิญโญ สาร (2519, หน้า 159) ให้ความเห็นว่า ในการบริหารงานในโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยสิ่งจูงใจที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจเป็นวัตถุ เช่น เงินและสิ่งของ

2. สิ่งจูงใจเป็นโอกาส เช่น การให้โอกาสที่จะมีชื่อเสียง มีเกียรติ มีอำนาจ

3. สิ่งจูงใจเป็นสภาพของการทำงานซึ่งอาศัยวัตถุเป็นหลัก เช่น ให้อำนาจหน้าที่ดี ห้องทำงานดี

4. สิ่งจูงใจเป็นสภาพของการทำงานซึ่งไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา

5. การบำรุงขวัญหรือกระตุ้นใจและสร้างความรู้สึกให้เกิดกับครุว่าตนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2531, หน้า 75-78) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของการส่งเสริมให้เกิดสิ่งจูงใจต่อการนำไปใช้ในองค์กรที่สำคัญ มี 9 ประการคือ

1. งานมีลักษณะท้าทายความสามารถ เป็นการจูงใจให้คนใช้ความสามารถของเขาอย่างเต็มที่

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ถ้าบุคคลได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดแนวทางในการทำงานเอง เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จมากขึ้น

3. การให้การยกย่อง คนเราต้องการได้รับการยกย่องชมเชยเสมอไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหนและตำแหน่งใด การยกย่องชมเชยที่เหมาะสมกับแต่ละคนจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ดี

4. การให้ความรับผิดชอบ การมอบหมายงานที่ให้ความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นวิธีการหนึ่งในการจูงใจให้ปฏิบัติงานเต็มที่มากขึ้น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่ดีจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจด้วย

5. ความมั่นคงและปลอดภัย การให้ความมั่นใจว่าจะไม่ประสบสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การไม่มีงานทำ การสูญเสียตำแหน่ง การถูกลดตำแหน่ง การสูญเสียรายได้ ซึ่งจะเป็นการจูงใจด้านหนึ่งและถ้านำไปใช้ประกอบกับการให้ความเป็นธรรมในการทำงานจะส่งผลต่อการจูงใจมากขึ้น

6. ความเป็นอิสระในการทำงาน คนงานที่มีความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตัวเองนั้น ต้องการเป็นอิสระในการทำงาน

7. การเติบโตด้านส่วนตัว เป็นการส่งเสริมให้คนงานมีโอกาสเติบโตด้านความรู้ความสามารถและความชำนาญมากขึ้น โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ

8. โอกาสในการก้าวหน้า เป็นโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การมีโอกาสดำเนินตำแหน่ง จะทำให้คนงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

9. การแข่งขัน การยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่นจะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นและความพยายามมากขึ้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานวิจัยมีกำลังใจและสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจ ที่จะช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อการนำหลักการจูงใจในการทำงานดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดความพึงพอใจต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ที่สำคัญคือต้องส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และสุดท้ายต้องส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน

เมอร์รี (Murry, 1938, p. 164 อ้างถึงใน อนงค์ เพชรรักษ์, 2544, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จเป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ต้องการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมีความเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดที่ตั้งไว้

มูมอ (Momaw, 1994, pp. 22-28 อ้างถึงใน อนงค์ เพชรรักษ์, 2544, หน้า 26) ได้อธิบายถึงหลักการที่นำไปสู่ความสำเร็จที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในหน้าที่และเป้าหมายของสถาบัน
2. ผู้บริหารต้องพัฒนาครูอาจารย์ให้เป็นกลุ่มผู้นำเพื่อช่วยในการบุกเบิกความรู้ โดยต้องจัดหาแหล่งทรัพยากร เปิดโอกาสในการฝึกและพัฒนาผู้นำ รวมทั้งต้องจัดหาทุนเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนในการพัฒนาผู้นำ
3. ต้องกระตุ้นให้มีความคิดใหม่ ๆ มีการสนับสนุนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และนำไปเผยแพร่
4. ต้องมีการประเมินผล โดยประเมินผลกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว เพื่อจะได้ปรับปรุงเป้าหมายและนำไปพัฒนาสิ่งใหม่

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2530, หน้า 56) ให้ความเห็นว่า การที่ผู้บริหารจะบริหารให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักในการจูงใจโดยพิจารณาว่า ได้สร้างให้ลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกว่างานที่ปฏิบัติอยู่นั้นน่าสนใจ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2531, หน้า 31) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีภาพความสำเร็จของงานตลอดแนว และมีการสนองความต้องการที่หลากหลายของบุคลากรในองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

1. จัดให้มีการประชุมสังเคราะห์นโยบายร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติ
2. ร่วมกันตรวจสอบความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของสภาพความสำเร็จในทุก ๆ ระดับของงาน ตั้งแต่ปัจจัยการดำเนินงานผลผลิตไปจนถึงผลกระทบ

3. ร่วมกันประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของโรงเรียน
4. มีการตกลงกันว่าพัฒนางานของแต่ละบุคคลโดยถือเป็นสัญญาทุกคนต้องรักษาสัญญาและกลุ่มต้องช่วยกันติดตามตรวจสอบ ช่วยเหลือให้แต่ละบุคคลบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ให้สัญญาไว้ ตามกำหนดเวลา

5. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ปฏิบัติตามแนวดังกล่าว โดยการเยี่ยมเยียนได้ถามและให้กำลังใจ ตลอดจนเสนอนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ผู้ปฏิบัติเป็นระยะ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้ครูสนใจทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องจัดกระบวนการบริหารให้เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนและสนองความต้องการ และความสนใจของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง

2. การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

การให้ความยอมรับนับถือเป็นการบริหารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบและสามารถทำงานวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เฮิร์ซเบิร์ก, มัสเนอร์ และซไนเดอร์แมน (Herzberg, Mausner & Snyderman, 1959, p. 114) ได้ระบุไว้ว่า การให้ความยอมรับนับถือเป็นปัจจัยจูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่ในสถานะที่อยากทำงานซึ่งจะทำให้คนเกิดความรู้สึกว่า

1. งานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นสิ่งท้าทายและต้องใช้ความพยายามเต็มที่
2. มีอิสระที่จะทำตามที่ได้รับมอบหมายและสามารถใช้ความคิดริเริ่มของตนเองได้อย่างเต็มที่

3. มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มหรือหน่วยงาน
4. ได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจังในผลสำเร็จของงานที่ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชา
5. การทำงานนั้นทำให้ผู้ทำเกิดการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

พอตเตอร์ และลอเลอร์ (Porter & Lawler, 1968, p. 75) ให้ความเห็นว่า เมื่อบุคคลได้ตั้งความคาดหวังในผลแห่งการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน การได้รับการยกย่อง ความก้าวหน้าในการทำงาน แล้วผลนั้นเป็นไปตามความคาดหวัง ย่อมเกิดความพึงพอใจ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ลิเกิร์ต (Likert, 1970, p. 770) ให้ความเห็นสอดคล้องกับพอตเตอร์ และลอเลอร์ ว่าผู้บริหารจะต้องทำให้แต่ละบุคคลในหน่วยงานมีความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับนับถือ และได้รับการสนับสนุนในความสำเร็จของตนแล้ว เชื่อว่าจะใช้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

โคเปิลแมน (Kopelman, 1986, p. 24) ให้ความเห็นว่า การตั้งเป้าหมายการบริหารงานโดยยึดจุดประสงค์ การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนาผู้นำ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพขององค์การ โดยผ่านบุคลากรที่ทำงานในองค์การนั้น

ส่วนสมยศ นาวิการ (2521, หน้า 149-150) มีความเห็นว่า ผลตอบแทน หรือผลลัพธ์จะมีความสำคัญและจะเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมได้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจต่อผลตอบแทน ซึ่งผลตอบแทนนั้นบุคคลจะต้องรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากพฤติกรรมและถ้าหากจะให้ผลตอบแทนมีผลกระทบต่อความพยายามของบุคคลหนึ่ง ๆ แล้ว เขาจะต้องรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับของกำลังความพยายามจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในผลของการปฏิบัติงาน

กรมสามัญศึกษา (2529, หน้า 22) ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานของผู้บริหารที่สำคัญ คือ การส่งเสริมมาตรการที่จะสร้างขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะทำลายขวัญและกำลังใจในการทำงาน พร้อมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีผลงานดีเด่นด้วยการให้รางวัลกรรมในกระบวนการทำงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมเสนอผลงานดีเด่น การส่งเสริมให้มีการเยี่ยมชมผลงานดีเด่น ส่งเสริมให้ผลงานเป็นฐานในการสร้างความก้าวหน้าของตำแหน่งหน้าที่การงาน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2531, หน้า 75) ให้ความเห็นว่าผู้บริหารควรมีหลักการเพื่อส่งเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

1. บุคคลได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน กำหนดแนวทางการทำงานเอง จะมีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จมากขึ้น
2. คนต้องการได้รับการยกย่องชมเชยเสมอไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ตำแหน่งใด การยกย่องชมเชยจึงเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ดี
3. การยกย่องชมเชย และให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่นจะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความกระตือรือร้นและความพยายามมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องบ้าง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการให้ขวัญและกำลังใจในการทำงาน เป็นการยกย่องและให้เกียรติครูที่มีความรู้ความสามารถในด้านการวิจัย เป็นการทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจ มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความภูมิใจในผลงานวิจัยของตน ซึ่งผู้บริหารควรช่วยเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายด้วย

3. การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การนำการวิจัยเข้าไปช่วยในการเรียนการสอนและนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนได้ นั้น ครูผู้ทำวิจัยต้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันเวลา และถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริงและควรมีผลกระทบต่อการพัฒนาวิชาชีพครูควบคู่กันไปด้วย

แฮส (Hass, 1957, p. 13) ได้ชี้ให้เห็นว่าการให้ความสำคัญในการส่งเสริมครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญ คือ ต้องส่งเสริมและปรับปรุงด้านวิชาชีพครู และครูทุกคนต้องศึกษาและทดลองวิจัยอย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง

ไคท์ (Kyte, 1960, p. 217) ได้เสนอวิธีปรับปรุงคุณภาพของครู โดยการสนับสนุนครูให้ทำการทดลองวิจัยการสอน โดยใช้เนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอน และวิธีจัดชั้นเรียนใหม่ๆ ให้ครูได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์กับครูคนอื่น ๆ

ฟอสเตอร์ (Foster, 1968, p. 291) ให้ความเห็นว่าในการที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและทัศนคติ ควรจัดกิจกรรมต่อไปนี้อย่างต่อเนื่องคือ

1. ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน
2. ประชุมปฏิบัติงานในระหว่างเปิดภาคเรียนเพื่อสนองความต้องการของครู โดยสนับสนุนด้านการเงินสำหรับใช้จ่ายให้เหมาะสมกับครูที่มาประชุม
3. จัดให้มีการสาธิตการสอนภายในโรงเรียน

4. มีการพบปะระหว่างครูที่มีการสอนวิชาเดียวกัน ชั้นเดียวกัน หรือกลุ่มศึกษาตามความสนใจ

5. นำปัญหาหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมปฏิบัติการของครูภายในโรงเรียน กลุ่มศึกษา และการสาธิตการสอนไปประกอบเป็นเนื้อหาวิชาของรายวิชาที่ครูศึกษา

6. มีเจ้าหน้าที่ที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ครู เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะต้องไม่วัดผลการทำงานของครู แต่เป็นผู้ร่วมงานกับครูในการวางแผนเพื่อจัดประสบการณ์และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งจะเป็นผลต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

สุภาศักดิ์ จันทรวาณิช (2528, หน้า 44) ให้ความเห็นว่า โครงสร้างของหน่วยงานและระบบการบริหาร เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการวิจัยทางการศึกษา มีองค์ประกอบใน 2 ด้านคือ

1. ด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ได้แก่

1.1 การจัดให้มีศูนย์ข้อมูลพื้นฐานที่ดีและพร้อมที่จะหยิบข้อมูลมาใช้ได้

1.2 มีเอกสาร และวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพียงพอกับการทำวิจัยแต่ละเรื่อง

1.3 มีคณะวิจัยที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว

1.4 มีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย

1.5 มีทุนสำหรับการวิจัย

2. ด้านระบบการบริหาร ได้แก่

2.1 การจัดหาและกระจายบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการวิจัยอย่างเหมาะสม

2.2 มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

2.3 มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงและมีช่องทาง หรือเครือข่ายสำหรับการเผยแพร่และการติดต่อในการวิจัย

นภาพร สิงห์หัต (2531, หน้า 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถภาพด้านการวิจัยให้แก่ครูและบุคลากรประจำการทางการศึกษา ในฐานะนักวิจัยประจำโรงเรียนว่า สมรรถภาพพื้นฐานทางการวิจัยที่จำเป็นสำหรับครูและบุคลากรประจำการจะช่วยให้มีความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย จะเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานต่าง ๆ และนำความรู้ทางด้านการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เทคนิควิธีสอน ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน อันเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

วัลลภ กันทรพย (2534, หน้า 118) สรุปว่าในการนำวิจัยเข้าสู่โรงเรียนนั้น ผู้บริหารจะต้องมองโรงเรียนในรูปของระบบ คือมองให้เห็นความสัมพันธ์ของภารกิจขององค์ประกอบต่าง ๆ

ในระบบโรงเรียน ทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตให้ชัดเจน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนอาจจะเกิดปัญหาที่ระดับปัจจัยหรือระดับกระบวนการ หรือระดับผลผลิต การวิจัยจะเข้ามามีส่วนช่วยในการหาคำตอบว่า ได้เกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรบ้างในระบบโรงเรียนนั้น ๆ

จึงสรุปได้ว่า การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นการมองเห็นประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องคอยกระตุ้นและให้การสนับสนุนด้านการเงิน ให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เทคนิควิธีใหม่ ๆ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อตัวนักเรียน ต่อตัวครูเอง และต่อโรงเรียนอย่างต่อเนื่องต่อไป

4. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในเรื่องนี้ แมคคลานี (McClarny, 1964, p. 98) ให้ความเห็นไว้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นพันธผูกพันที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ และเป็นความรับผิดชอบต่อการที่จะต้องรายงานและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้เสมอ

ฟลิปโป (Flippo, 1966, p. 121 อ้างอิงจาก โสภณ ณ พัทลุง, 2537, หน้า 50) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นพันธผูกพันในการที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

เชสเตอร์ (Chester, 1966 อ้างอิงจาก บัญชา อึ้งสกุล, 2537, หน้า 42) ซึ่งกล่าวว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูศึกษาทดลองวิจัยเทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตการสอนเพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ อภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอนในที่ประชุม จัดโครงการให้ครูใน โรงเรียนเปลี่ยนกันเยี่ยมเยียนชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการ การประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน ประเมินผลการประชุมปฏิบัติการ การประชุมปรึกษาและสาธิตการสอน จัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยเหลือครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อให้เกิดกำลังใจ ให้ครูมีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมประชุม อภิปรายปัญหาการสอน ให้ครูได้มีเวลาสำหรับงานสอนมากขึ้น ให้มีส่วนร่วมในการเลือกวัสดุทัศนวัสดุ และอุปกรณ์การสอนอื่น ๆ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือ บทความเกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียน และจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะและค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปประชุมอบรมทางวิชาการ

เบลค และคณะ (Blake et al., 1981, p. 30 อ้างถึงใน บัญชา อึ้งสกุล, 2537, หน้า 43) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบของผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญ คือ การสร้างบรรยากาศในการวิจัย และงานวิชาการที่มีคุณภาพ อันเป็นลักษณะของผู้บริหารที่เป็นนักพัฒนา

กิติ ตยัคคานนท์ (2532, หน้า 60) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า ผู้บริหารที่เป็นนักพัฒนามักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับผู้ได้บังคับบัญชา และมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชารับผิดชอบงานใหม่ ๆ กระตุ้นให้เขาเป็นตัวของตัวเอง รู้จักความรับผิดชอบ ขยันและมีความคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนเป็นพันธะผูกพันที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารควรบำเหน็จความชอบให้ด้วย เนื่องจากการบำเหน็จความชอบให้ นั้นเป็นสิ่งที่บุคคลมีความพึงพอใจ และเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

ฟลิปโป (Flippo, 1971, p. 556) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้มาจากเงินเดือน ความมั่นคง สภาพการปฏิบัติงาน ความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ลักษณะรูปแบบการปกครองบังคับบัญชา โอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความเข้ากันได้กับเพื่อนร่วมงาน และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ฐานะทางสังคม การมีโอกาสมประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า

สมพงษ์ เกษมสิน (2521, หน้า 397) ให้ความเห็นว่า สภาพในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรใดก็ตามควรมีการให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้ปฏิบัติงาน ดิเยี่ยมเป็นเครื่องจูงใจให้บรรดาผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความขยันขันแข็ง มีความมั่นใจ และมีขวัญกำลังใจที่ดี อันเป็นหลักของการให้บำเหน็จความดีความชอบ

เสนาะ ดิยาวี และคณะ (2527, หน้า 144) กล่าวว่า การให้บำเหน็จความดีความชอบเป็นระบบของการประเมินผลที่จัดทำขึ้นเพื่อหาคุณค่าของบุคคลในแง่ของการปฏิบัติงาน และสมรรถภาพในการพัฒนาตนเอง โดยผู้พิจารณาคือ ผู้บังคับบัญชาโดยตรง การพิจารณาผลงานอาจไม่ทำเป็นตัวเลขหรือจำนวนเงิน และไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การพิจารณาที่ใช้กันมาก คือ การพิจารณาผลงานที่ได้ทำโดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของงาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 6 ประการคือ

1. เพื่อประเมินผลการทำงานของบุคคล
2. เพื่อเป็นการพัฒนากุศลกร

3. เพื่อทำความเข้าใจกับฝ่ายนิเทศงาน
4. เพื่อเป็นแนวทางที่จะเปลี่ยนหน้าที่การงานของบุคลากร
5. เพื่อปรับปรุงค่าจ้างและเงินเดือน
6. เพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารบุคคล

คณะกรรมการข้าราชการครู (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน ควรคำนึงถึงแนวทางการทำวิจัยในเกณฑ์ต่อไปนี้

1. การพัฒนางานที่รับผิดชอบ งานวิจัยนั้นจะนำไปพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้หรือไม่

2. การนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ผลงานวิจัยนอกจากเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบ จะต้องมีส่วนประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างได้ผลและเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาโดยทั่วไป

3. ความเป็นประโยชน์ของผลวิจัย ผลการวิจัยต้องไม่คลุมเครือ การแปลความของข้อมูลต้องชัดเจน ผลงานจะต้องปรากฏในรูปที่ทุกคนสามารถตีความหรือเข้าใจความหมายได้ถูกต้องในทิศทางเดียวกัน

4. ความลึกซึ้งของการวิจัยจะต้องอาศัยข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่อง

5. ความรอบรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องศึกษาข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ อย่างถี่ถ้วน และถือได้ว่าเป็นผู้รอบรู้จริงในเรื่องที่ศึกษา และสามารถขยายผลให้บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้สอนและพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ความทันสมัยของเรื่องที่จะทำการวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน เป็นการบำเน็จความชอบตามภาระหน้าที่ของครูที่เกิดจากผลของการที่ครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาจากผลงานการวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่ง เพื่อการพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานให้สูงขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน เป็นพฤติกรรม การปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้บริหารที่ได้กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาค้นคว้า หรือการคิดแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย โดยอาศัยทักษะกระบวนการการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความ

สำคัญของงานวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กรมวิชาการ ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2535-2536 โดยศึกษา 4 ประเด็นหลัก คือ การดำเนินงานตามนโยบายด้านการวิจัย การจัดสรรโอนเงิน การดำเนินการวิจัยของหน่วยงาน และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามนโยบายด้านการวิจัยพบว่า

1.1 บุคลากรการวิจัยในท้องถิ่นยังไม่ทราบสาระสำคัญของนโยบายการวิจัย เนื่องจากผู้บริหารทุกระดับให้ความสำคัญกับนโยบายการวิจัยน้อย ส่งผลให้การส่งผลการดำเนินงานและการติดตามผลการวิจัยในท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

1.2 วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยไม่เพียงพอกับความต้องการ เช่น ขาดเครื่องมือประมวลผลที่ทันสมัย รวมทั้งแหล่งศึกษาค้นคว้าและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีน้อยมาก

1.3 บุคลากรขาดความเข้าใจในงานด้านวิจัย ส่งผลให้การให้ความร่วมมือทั้งระดับส่วนกลางและท้องถิ่นมีน้อย และประยุกต์ผลงานวิจัยมาใช้ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอนน้อยมาก

2. การจัดสรรโอนเงินงบประมาณการวิจัย พบว่า

2.1 หน่วยงานในท้องถิ่นได้รับการจัดสรรเงินล่าช้า จึงทำให้การดำเนินงานล่าช้า

2.2 ระเบียบการเบิกจ่ายเงินและพัสดุมีข้อจำกัดมาก ขาดความคล่องตัว ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปด้วยความลำบาก เพราะเกรงว่าจะผิดระเบียบ

3. การดำเนินงานวิจัยของหน่วยงาน

3.1 บุคลากรในระดับท้องถิ่นยังขาดความรู้ความสามารถด้านการวิจัย ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้ให้คำปรึกษาในระดับท้องถิ่นเท่าที่ควร

3.2 เอกสารประกอบการค้นคว้า อ้างอิง ในระดับท้องถิ่นมีน้อยมาก ทำให้ต้องเดินทางไปศึกษาค้นคว้าที่กรุงเทพฯ. ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายสูง

3.3 ขาดการแสดงผลงานร่วมกัน ทำให้การพัฒนาคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งขาดทุนสนับสนุนงานวิจัยระดับท้องถิ่น

3.4 บุคลากรขาดประสบการณ์ในการเขียนรายงานวิจัย เพราะเอกสารอ้างอิงสำหรับการค้นคว้ามีน้อย

4. การนำผลการวิจัยไปใช้

4.1 คุณภาพของงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ การนำผลงานของการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ปัญหาทำได้ได้น้อย เนื่องจากคุณภาพของบุคลากรการวิจัยยังไม่สูงพอ งานวิจัยที่สำเร็จส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อรู้เพื่อทราบเท่านั้น

4.2 การเผยแพร่งานวิจัยอยู่ในวงจำกัด เพราะขาดงบประมาณดำเนินการ รวมทั้งขาดการขอยืมผลงานวิจัยที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติได้โดยตัวครูเอง

ทั้งนี้กรมวิชาการได้ค้นพบในเรื่องการส่งเสริมให้ทำวิจัยว่า ผู้บริหารหน่วยงานให้ความสำคัญกับงานวิจัยน้อยมาก รวมทั้งผู้ปฏิบัติไม่สนใจที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ทำให้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้น ดำเนินการได้ไม่ดีเท่าที่ควร และดำเนินการในวงจำกัด ส่วนการนำไปเผยแพร่และขยายผลพบว่า หน่วยงานและสถานศึกษาได้นำผลการวิจัยไปเผยแพร่และขยายผลน้อยมาก (กรมวิชาการ, 2537, หน้า 30-33)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 6) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศ พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัย นักวิจัยในหน่วยงานมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องแรงจูงใจในการทำวิจัย กล่าวคือ นักวิจัยในหน่วยงานส่วนกลาง เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัยจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารของหน่วยงานที่จะทำให้เกิดความสนใจ และการให้การสนับสนุน มีทุนทำวิจัยเพียงพอ มีอิสระในการทำงาน มีข้อมูลที่ทันสมัย และตัวนักวิจัยเองต้องมีใจรักที่จะทำงานวิชาการ ส่วนนักวิจัยในหน่วยงานในส่วนภูมิภาค เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัย ได้แก่ ต้องการชื่อเสียงเพื่อสถานภาพทางสังคม และมีความอยากรู้ อยากเห็นประเด็นที่น่าศึกษาวิจัย ส่วนนักวิจัยในหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ทำวิจัย ได้แก่ การทำวิจัยจะเป็นการเสริมงานประจำที่ทำอยู่แล้ว ปัจจัยรองลงไปก็คือผู้บริหารสนใจรับรู้และให้การสนับสนุน และตัวนักวิจัยจะต้องมีความอยากรู้ อยากเห็นประเด็นที่จะศึกษาวิจัย และมีใจรักที่จะทำงานวิชาการ

บัญชา อึ้งสกุล (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน โดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันและประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสงค์ สังขะชัย (2540, หน้า 80) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

อนงค์ เพชรรักษ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตรัง พบว่าบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

งานวิจัยต่างประเทศ

เวน (Wayne, 1980, p. 1293-A) แห่งมลรัฐเวอร์จิเนีย ได้วิจัยเรื่องการรับรู้บทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาบทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ ในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า

1. ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายงานที่มีอันดับความสำคัญสูง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะแนว งานบริหารงานวิชาการและงานนิเทศภายใน
2. เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้รับผิดชอบมากที่สุดคือครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ ครูผู้สอนทำหน้าที่นี้ด้วย
3. เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ทำงาน งานที่ครูใหญ่ใช้เวลาน้อยที่สุด คือ งานเกี่ยวกับวัสดุ ส่วนงานที่ครูใหญ่ใช้เวลามากที่สุด คือ งานนิเทศการศึกษา งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอน และการแนะแนว
4. เทคนิคการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกัน ส่วนวิธีที่ได้ผลน้อย คือ วิธีใช้เอกสาร

ชิม (Shim, 1967, pp. 5225-5226) ได้ศึกษาลักษณะ 4 อย่างของครู คือ ระดับคะแนนเฉลี่ยผลการเรียน ปริญาบัตร และประสบการณ์ของครู ว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใน 5 ปี หรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ได้ระดับคะแนนสูงกว่า 2.50 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษา สูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ได้คะแนนต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่มีปริญญา จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีปริญญา

3. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าที่กล่าวมา ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และการนิเทศภายในโรงเรียนมีผลต่อการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการวิจัยในชั้นเรียน คือ สิ่งจูงใจที่มีอยู่ในหน่วยงาน โดยมีปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน